

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

(повне найменування вищого навчального закладу)

Психолого-педагогічний факультет

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра педагогіки, психології, початкової освіти
та освітнього менеджменту

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

На тему **Формування готовності майбутніх учителів до
використання візуальних засобів навчання в Новій українській школі**

Виконала: студентка групи 21 по/з
спеціальності

013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Ревенко В.О.

(прізвище та ініціали)

✓ Керівник Блудова Ю.О.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Кузнецова О.В.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2019

ВСТУП

Актуальність та ступінь наукової дослідженості проблеми.

Відмінною рисою сучасного суспільства є те, що його науково-технічний і економічний потенціал, конкурентоспроможність держави на міжнародній арені, якість життя визначаються новим видом національного ресурсу – інтелектуальним, у відтворенні й примноженні якого ключову й безперервно зростаючу роль відіграє освіта. Саме тому подальший розвиток системи освіти, визначення перспектив, цілей та основних завдань у цій сфері належить до пріоритетних напрямів державної політики.

Освіта – є стратегічним ресурсом соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, що сприятиме поліпшенню добробуту людей, забезпеченню національних інтересів, зміцненню міжнародного авторитету й іміджу нашої держави. На загальнодержавному рівні процеси розвитку системи освіти знайшли відображення в Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», розпорядженні КМУ України від «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Вищезазначені державні документи визначають необхідність створення такої інноваційної системи національної освіти, яка здатна забезпечити різноманітні освітні потреби особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями та запитами суспільства.

Спрямованість системи освіти на засвоєння системи знань, яка була традиційною й виправданою ще декілька десятиліть тому, вже не відповідає сучасному соціальному замовленню, яке вимагає виховання самостійних, ініціативних і відповідальних членів суспільства, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує істотного посилення самостійної й продуктивної діяльності школярів, розвитку їхніх особистісних якостей і

творчих здібностей, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватись у житті суспільства.

Сучасні діти значно відрізняються від попередніх поколінь. Тому школа має бути для них не менш сучасною. Зміст освіти та її методики мають бути наближені до практичного застосування в житті. Державний стандарт початкової освіти який передбачає відхід від суто знаннєвої школи до школи компетентностей. Також новий Держстандарт передбачає розвиток в школі не лише когнітивного інтелекту, а й емоційного (вміння керувати емоціями, розуміти свої та емоції інших, вміння співпрацювати в команді тощо). Основні труднощі для будь-якого вчителя, який прагне реалізувати на своїх уроках компетентнісний підхід, вибір відповідних технологічних інструментів: форм, методів навчання, завдань, вправ. З цією метою пропонується розширення діапазону організаційних форм, способів навчальної взаємодії, з огляду на формування способу дій, що передбачає залучення учнів до практичної діяльності.

Метою Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року – є забезпечити системне підвищення якості освіти на інноваційній основі. Для досягнення поставленої мети слід проводити ґрунтовні психолого-педагогічні дослідження, що зорієнтовані на обґрунтування й розробку таких підходів до освіти, які інтегрують продуктивні педагогічні ідеї з потужним освітнім потенціалом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечуючи ефективність освітнього процесу.

Сьогодні особливої уваги заслуговують питання інтенсифікації освітнього процесу, які ґрунтуються на тому, щоб за найменших витрат часу дати необхідну кількість інформації, добитися її якісного засвоєння, формувати ключові компетентності, що допоможуть здобувачу освіти вільно почуватися в інформаційному просторі, в колективі, раціонально користуватися ними у своїй діяльності.

Педагогічні основи інтенсифікації освітнього процесу досліджувались у роботах С. Архангельського, Ю. Бабанського, В. Беспалька, З. Васильєвої та

інших. Питання активізації пізнавальної діяльності учнів у ракурсі інтенсифікації освітнього процесу розглядалися М. Даниловим, І. Лернером, М.Скаткіним та іншими.

Динамічність сучасного світу, неухильне зростання потужності інформаційних потоків, надвисокі темпи науково-технічного прогресу суттєво впливають на освітній процес, позначаючись, перш за все, на збільшенні обсягу й ускладненні навчального матеріалу, який мають засвоїти здобувачі освіти. Вимоги до якості освіти нашоюхуються на обмеженість реальних можливостей людини щодо сприйняття, усвідомлення, засвоєння великого обсягу навчальної інформації. У таких умовах традиційні методи навчання втрачають свою дієвість, і це актуалізує проблему пошуку нових інструментів підтримки навчально-пізнавальної діяльності, які б надали змогу інтенсифікувати освітній процес. Одним із перспективних напрямів вирішення окресленої проблеми є застосування технологій візуалізації.

Психологи та педагоги (З. Белова, Р. Гарднер, Н. Манько, К.Фрумкін, М. Холодна та інші) під час вивчення особливостей когнітивних стилів та способів їх урахування у процесі здобуття освіти звертають увагу на евристичний потенціал візуалізації. У дослідженнях Р. Гуріної, Т. Колодочки, М. Чошанова, В. Шаталова, С. Шевченка, В.Штейнберга розкрито особливості використання візуалізації як способу «стиснення» навчальної інформації в рамках пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу.

Висвітленню дидактичного потенціалу візуалізації і наукових засад її використання в освітньому процесі присвячені праці Л. Білоусової, Н. Манько, А. Рапуто, Т. Сороки.

Аналіз дослідження цього питання в педагогічній теорії та стану практики дозволив сформулювати низку суперечностей між: потребою суспільства та держави в педагогах, які володіють високим рівнем професійної компетентності та недостатнім рівнем готовності майбутніх учителів початкових класів до використання візуальних засобів навчання, що необхідні для успішної реалізації освітніх цілей освітнього процесу

початкової школи; традиційними підходами до професійної підготовки студентів педагогічних закладів освіти і необхідністю використання під час навчання сучасних методів і технологій, що сприяють формуванню їхньої професійної компетентності; замовленням освітньої галузі на підготовку вчителя, здатного активно опановувати та використовувати візуальних засобів навчання та недостатнім урахуванням цих вимог в освітньому процесі педагогічних засобів навчання.

Таким чином, актуальність, теоретична і практична значущість, недостатня розробленість проблеми стосовно до сучасних умов, протиріччя, що існують в освітній практиці, зумовили звернення до теми дослідження **«Формування готовності майбутніх учителів до використання візуальних засобів навчання в Новій українській школі».**

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до використання візуальних засобів навчання в Новій українській школі.

Гіпотеза дослідження. У своєму дослідженні ми виходимо з припущення про те, що процес формування готовності майбутніх учителів до використання візуальних засобів навчання в Новій українській школі буде ефективніше за реалізації наступних умов:

1. Дослідження особливостей застосування візуальних засобів навчання майбутніми вчителями в процесі вивчення дисциплін циклу професійної підготовки;

2. Застосування студентами візуальних засобів навчання в початкових класах під час проходження педагогічної практики.

Виходячи з мети та гіпотези дослідження, було поставлено такі **завдання:**

1. Проаналізувати психолого-педагогічну та науково-методичну літературу з обраної проблеми дослідження. На основі аналізу праць зарубіжних і вітчизняних учених з'ясувати базовий категоріально-

термінологічний апарат дослідження та психолого-педагогічні засади підготовки вчителя Нової української школи в контексті освітніх новацій.

2. Вивчити особливості застосування візуальних засобів навчання як засобу формування й розвитку ключових компетентностей молодших школярів.

3. Обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування готовності майбутніх учителів до розвитку критичного мислення молодших школярів в умовах інноваційного освітнього середовища

Об'єкт дослідження – процес професійно-педагогічної підготовки майбутнього учителя.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутнього учителя до використання візуальних засобів навчання в Новій українській школі.

Методи дослідження: теоретичні: вивчення й аналіз психологічних, педагогічних, наукових джерел, методичних посібників для педагогічних навчальних закладів; емпіричні: діагностичні – анкетування та тестування студентів; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; статистичні: математична обробка результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження були оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Herald pedagogiki. Nauka I Praktyka» (Варшава, 2019 р.).

Експериментальна база дослідження: Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (84 найменування) та додатків, 17 таблиць, 17 рисунків. Загальний обсяг роботи – 97 сторінок.